

Előfizetési árak:
A kiadóhivatalban átveve:
 Egész évre . . . 16 kor. — fill.
 Negyedévre . . . 4 — — —
Helyben házhoz hordva:
 Egész évre . . . 20 kor. — fill.
 Negyedévre . . . 5 — — —
Vidékre postán szállítva:
 Egész évre . . . 24 kor. — fill.
 Negyedévre . . . 6 — — —

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfőn és ünnep utáni napok kivételével.
 Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Apáca u. 3. sz.
 A szerkesztőség kéziratok visszaküldésére vagy megőrzésére nem vállalkozik.
 Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.
 Egyes szám ára 8 fill.

NAGYVÁRAD, július 9.

Magyar katonák Kinában.

— Fővárosi tudósítónktól. —

Szenzációs jelentés jön Bécsből, mely jelentést megerősít a Budapester Tageblatt értesülése.

A közös hadügyminiszteriumban lázas munka folyik. Az ordre de bataille dolgozzák ki arra az esetre, ha Ausztria-Magyarország nagyobb haderővel venne részt a hatalmak Kína ellen irányuló akcióiban. Már ki vannak jelölve azok a csapatok, melyek a kidolgozandó terv szerint mozgósíthatnak. E csapatok parancsnokságainak irodáiban is lázasan dolgoznak.

A mozgósítás előkészületein két gyalogezred, egy osztrák és egy magyar már ki vannak jelölve arra, hogy Pólába és onnan hadihajókon Kinába induljanak; egyelőre csak békeleltetésben. Ez a két ezred már megkapta a parancsot, hogy az első távirati felhívásra rögtön utnak induljanak. Ez a távirati parancs abban a pillanatban fog bekövetkezni, a melyben pekingi vérfürdő híre, illetőleg az a hír, hogy a pekingi osztrák-magyar követség tagjait lemészárolták, kétségtelen megerősítést nyer. A két ezred a Peking és Tiencin megszállására küldött nemzetközi haderőhöz fog csatlakozni.

A kínai eseményekkel szoros összefüggésben van gróf Goluchovszky közös külügyminiszternek párisi utazása is. A minthogy elképzelhetetlen, hogy ilyen komoly időkben Ausztria-Magyarország kül-

ügyminisztere kéjutazásokat tegyen. — Ugyancsak a kínai eseményekkel van összefüggésben Széll Kálmán miniszterelnöknek küszöbön álló bécsi utazása. A Rátóton nyaraló miniszterelnök ugyanis e hét elején Budapestre jön és innen Bécsbe utazik, a hová időközben a külügyminiszter is meg fog érkezni. A miniszterelnök minden megnyugtató biztatás dacára mégis tart attól, hogy az egymásra torló aggodalmas események az ellenzékét nem némitották el még egészen, végre mégis arra fogják indítani, hogy a parlament összehívását követelje. A miniszterelnök tehát a bécsi körökkel egyetértőleg akarja megállapítani azt a választ, melyet majd a hozzá intézendő kérdésekre adnia kell.

Bécsi körökben különben nagy a hajlandóság arra, hogy a magyar országgyűlést utólag is királyi kéziratral napolják el, hogy ez által teljesen elejét vegyék annak, hogy a magyar képviselőház akár a trónörökös nyilatkozata, akár a monarchia küszöbén álló kínai demarche kérdésében kellemetlenkedjék. A miniszterelnök azonban ez ideig még ellentáll a tervnek, mert attól tart, hogy ez az ellenzékét nagyon elkeserítené és az őszi parlamenti campagne különben is súlyosnak ígérkező bonyodalmaikat nagy mértékben fokozná.

Eddig a tudósítás Goluchovszky és Spaun kalandos terveiről; a kínai gyarmatpolitika, a melynek a magyar kormány és az országgyűlés oly határozottsággal ellentállott, mégis ténynyé fognak válni.

Kihirdetett törvények.

A hivatalos lap vasárnapi száma közli a gazdasági munkás és cseléd segélypénztárról szóló törvényt, melyet a király július 7-ikén hirdettetett ki. A törvény életbeléptetése napját a földmivelésügyi miniszter állapítja meg.

Ugyanezen a napon hirdettetett ki az állatorvosi intézmény államosításáról szóló törvény melynek életbeléptetési napját szintén a földmivelésügyi miniszter állapítja meg.

Az 1897., 1898. és 1899. évi közözügyi pótszámadásokra vonatkozó törvényt, valamint a a magyar-román határrendezéséről szóló törvényt közli ezután a hivatalos lap.

Végül a hivatalos lap ugyancsak vasárnapi számában közli a községi közigazgatási tanfolyamokról szóló törvényt, melynek utolsó szakasza így hangzik: »Jelen törvény 1900. évi szeptember hó elsején lép életbe. Végrehajtásáért a belügyminiszter bizatik meg«.

Darányi Párisban.

Vasárnap fejezték be fényes lakomával a mezőgazdák nemzetközi kongresszusát Párisban. Ezen a lakomán nagyon megbecsülték, a legjobb helyekre ültették, külön ünnepelték a magyar urakat, első sorban Darányi Ignác minisztert. Mi ebben a megbecsülésben a magyar földmivelés szebb jövőjének egyik előjelét üdvözöljük; ha külföldön ennyire elismerték a magyar mezőgazdaságot, reméljük nem fog az oltalom késni itthon sem.

A kongresszus esti zárólakomáján, földmivelésügyi miniszterünk — mint egyik díszelnök — Méline és Dupuy közt ült.

Méline képviselő megköszönte a külföldi, résztvevők közreműködését és azt a kíván-

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A reptülés problémája.

Irta: Ifj. Serényi Gusztáv.

Az emberiség vágyakozása sokszor oly dolgokban öszpontosul, a melyek el nem érhetők, vagy melyek elérhetése nagyobb foku küzdelemmel van összekapcsolva. Fenséges a küzdelem, melyet az ember az elemek ellen folytat s ez a küzdelem, a törekvő ember vágyakozása szerelte meg nekünk a dicsőséget hogy hatalmunk alá hajtottuk a földet és vizet s most vagyunk azon az uton, hogy meghódítsuk a levegőt is. Ennek a hig, literenként alig 5 grammnyi súlyu anyagnak a meghódítása mindezeidig utópiája volt a gondolkozó elméknek s ki tudja meddig lesz még az.

Minden új nap új eszméket és új csalódásokat hoz ezen a téren.

— »Erős a meggyőző ésem, hogy mielőtt e század nyugovóra hajlik, repülőgép fogja szelni a levegőt«.

Két évvel ezelőtt mondotta ezt Wellner, a híres légtéchnikus s hányan mondták ő előtte, a kik szintén erősen hittek terveik czélszerűségében.

A mosolygó bodeni tó partjáról Fridrichshafenből körülbelül egy éve repült világgá az új hír, hogy Zeppelin Ferdinánd gróf, tábornok

félmillió márka költséggel léghajót épít, mely a nagy problémát végre meg fogja oldani.

A gép elkészült és fel is emelkedett pár napja. A közönség heurékát kiáltott, a feltaláló(?) boldog, kell-e ennél több? Hiába mosolyognak a hozzáértők, a legtöbb lap örvendezve hirdeti, hogy a problema meg van oldva. Mert hát mit tesz az, ha a gép méregdrága, ha folyton elromlik, ha két heti kemény munkába kerül a felszállás s egy csomó ember asszisztálásával két óra hosszat kell a készüléket ide-oda ránczizálni, hogy a boldog léghajósok ép bőrrel érhessek el az anyaföldet. Von-e az le valamit Zeppelin érdeméből, hogy az egész terv 30—40 éves dolgok újra megkonstruálása. Tesz-e valamit az, ha pár évtizeddel ezelőtt Krebs és Renard francia kapitányok gépe mp. 10 méter gyorsasággal haladt, míg ma a Zeppelin gépe(?) csak mp. 5 m. sebességgel siklik tova?

A néző közönség ujjongott s ez természetes is, mert aeronautikai tekintetben ma is oly naiv, mint a Montgolfiérek idejében volt. De már a német léghajós tisztek botrányos tudatlanságáról tesz bizonyosságot az a kijelentés, a melyet a tábornok első felszállása után tettek. Szerintük a gép megoldotta a kérdést.

Zeppelin gépének a sorsa feledés lesz. Nézzük egy kissé a repülés történetét. A történelmi Daidalostól — Martinig; Charlestól — Krebs és Renardig igen sokan foglalkoztak és foglalkozva e kérdéssel, a mi érdekes,

hogy rendszerint laikus tudással. Miután a léggömb czélszerűtlenségét belátták, kijelentették, hogy a jövő repülő gépe dinamikus, azaz léggömb nélküli lesz s tisztán a levegőbe kapaszkodás által fogja fentartani magát.

Mily roppant változás a nézetekben, hisz csak uehány évvel ezelőtt még a legalapabb technikusok is képtelenségnek tartották a dinamikus repülőgép megvalósítását. A kormányozható léghajó! — az gyakran szóba került. Ma azonban, az ujjabbkori technikai felfogással ez a módszer kivihetőnek látszik s mind sürűbben mondják ki a profécziát:

Megvalósul az eszme!

— Ha az elmélet ily csalhatatlanul bizonyít a siker mellett, miért nem készül hát el a »légnél súlyosabb« repülőgép? — Jogosan vetheti fel mindenki e kérést s e kérdésre válaszolnunk kell.

Mindenki tapasztalhatta azt, hogy egy leejtett kő látszólag akadálytalanul éri el a földet, míg egy papír darab, vagy pehely lassu himbálódzással száll le.

Miért van ez? Azért, mert a nevezett tárgy fajsúlya nagyobb mint a levegőé. A levegő pedig csodálatos test. Egy kődarab könnyen hasítja keresztül, míg egy nagyobb gyorsan haladó síkra hatalmas visszahatást gyakorol. Az elmondottakban a dinamikus repülőgép egész elmélete ki van merítve, tehát világos, hogy

V. v.
6 08
7 41

Gy. v.
9 01
9 48

V. v.
1 05
1 30
1 48
2 05
2 29
3 13

1 49
2 09

Sz. v.
9 35
10 54
11 24
4 50
5 26
5 56
6 10
6 47
7 18
7 51
8 61
8 31

ságát fejezte ki, hogy vajha a világiállítás a szenvedélyek általános lecsillapítását idézné elő, amelyet a népek kívánnak.

Jean Dupuy a külföldi képviselőket és az általuk képviselt államok fejeit köszöntötte fel.

Darányi Ignác a külföldi résztvevők nevében megköszönte a Franciaország részéről való felejthetetlen fogadást, kiemelve beszédében, hogy a mezőgazdák érdekei az egész földön szolidárisak, kérve a mezőgazdákat, hogy ápolják azokat a köteleket, melyekben érdekeik azonosak és ne azokat, melyek elválasztják egymástól.

Darányi beszéde rendkívül nagy hatást keltett, mert a jelen volt kongresszisták közül a francia nyelvet alig bírja idegen jobban nálánál. A francia lapok dicsérőleg nyilatkoznak beszédéről.

A mezőgazdák részéről jelen voltak Károlyi Sándor, Majláth József, Zselénszky Róbert grófok, Malcomes báró, Kazy József miniszteri tanácsosok, Hampel, Koos és Győri titkárok.

Az elmúlt vasárnap Wolkenstein osztrák-magyar nagykövet adott ebédet Goluchowszki és Darányi miniszterek tiszteletére. Ebéd után Darányi dr. Kiss államtitkárral Loubet elnökhöz ment. A fogadtatáson Lukács Béla kormánybiztos és Miklós Gyula nejeikkel, valamint a kormánybiztosság tagjai voltak jelen.

Este hét órakor Darányi miniszter megkezdte útját hazafelé, Budapestre. Kiss államtitkár még tíz napig marad Párisban.

Bécsi durvaság.

Átiratot intézett Bécs városának magisztrátusa Budapest székesfőváros tanácsához, mely alkalommal többrendbeli durvaságot, azonkívül pedig nyilvánvaló törvénytétést követett el.

Az átirat, mely a június 20-iki keletet és június 25-iki feladó postai bélyegzőt mutatja, félív közönséges fogalmazó papíron van írva »M. Z. 9876—XII. ex 900.« szám alatt és aláírás helyett valamely Magisztrath festékes bélyegzőjével van ellátva. A félívnyi átirat maga egyúttal mint boríték is szolgált és ennek a hátán ez a cím áll: »An der Löbl. Magistrat Ofen-Pest«: belül pedig sem a közlelnény

főlt, sem pedig a félív alján semmiféle címzés vagy megszólítás, hanem egyszerűen azzal kezd, hogy »Note.« Ha már a nemzetközi illem és a műveltség parancsolta tisztességtudást nem is keressük ezeknél a megrögzött magyarfaioknál, az ellen az egyenesen törvénytétés ellen mégis a leghatározottabban kell tiltakoznunk, hogy székesfővárosunk évtizedek óta törvénybe iktatott és az egész civilizált világra ismert nevét a bécsi községi hivatalnokok kénye-kedve szerint elváltottassák. A főváros tanácsa a legközelebbi teljes ülésében fog ezzel a sértéssel foglalkozni.

De még ehhez a dologhoz közbe volna a magyar királyi posta- és távirat igazgatóságának is. Ha már elég helytelenül, ezt az »Ofen-Pest«-re címzett levelet kézbesítette, intézkedjék azonnal, egyelőre saját hatáskörében, hogy ilyen címzéseket többé ne továbbítsanak és tartassa kötelességének, a tényállásról a kereskedelemügyi miniszterhez fölterjesztést tenni.

Országos katolikus nagygyűlés.

A magyar katolicizmus és a magyar királyság megalapításának 900-ik évfordulóján összegyűlnek Budapesten az ország katolikusai, hogy a vallásos és hazafias ünnepen részt vegyenek s az ország katolikus és magyar jellegét dokumentálják.

Az országos katolikus nagygyűlés tagja lehet minden katolikus férfi, ki 4 korona tagsági díját lefizette.

Hölgyek pártoló tagok lehetnek s tagsági díj fejében 2 koronát fizetnek.

Szűkebb viszonyok közt élő egyéneknek a plebániái hivatal, vagy valamely katolikus egyesület ajánlatára a tagsági díj 2 koronára leszállítható, vagy egészen is elengedtetik.

A katolikus legényegyletek ifjusága tagsági díjat nem fizet.

A gyűlésre felutazók az összes vasutakon s a Dunagőzhajózási társulat hajóin is kedvezményes jegyekkel utazhatnak, elszállásolásról és olcsó étkezéssel pedig a nagygyűlést előkészítő bizottság (Budapest, IV. Molnár-utca, 11. Kath. Kör) gondoskodik, mely jelentkezéseket július végéig elfogad. Külön szobát egy személy 1 frtért, több személy személyenkint 40—50 krért kaphat, tömeges elszállásolásról is lesz gondos-

kodás. Tisztességes ebéd 30, vacsora 25 krért lesz kapható.

Az országos katolikus nagygyűlés programja.

Előleges tájékoztatásul, nagy vonásaiban, itt közöljük az országos katolikus nagygyűlés programját a következőkben:

Fővédnök: Vaszary Kolos bibornok, Magyarország hercegprímása.

Védnökök: A nagyméltóságú magyar püspöki kar tagjai

Diszelnökök: A magyar katolicizmus történetében szerepet játszó főúri családok, az Apponyi-, Battyhány-, Csekonic-, Festetich-Czirák-, Esterházy-, Hunyady-, Károlyi-, Majláth-, Pálffy-, Szápáry-, Wenckheim- és Zichy-családok egy-egy tagja.

Elnökség: A Magyarországi Katolikus Körországos Szövetségének elnöksége.

A nagygyűlés sorrendje.

Augusztus 16. Csütörtök.

Este 8 órakor ismerkedési estély a fővárosi Vigadó éttermeiben.

Augusztus 17. Péntek.

Délelőtt: Szent mise.

Első nyilvános ülés.

Délután 2—5-ig: a szakosztályok ülései, 6—8-ig: második nyilvános nagygyűlés.

Augusztus 18. Szombat.

Délelőtt: Szent mise.

Diszülés. Ő Felségének, apostoli királyunknak 70. születésnapja alkalmából.

Szakosztályi értekezlet.

Délután: **Hódolati ünnepség a legfőbbéssébb Oltáriszentség előtt.** (Rendezik: Az Eucharisztikus társulatok.)

Ennek befejezésül este nagy eucharisztikus körmenet.

Augusztus 19. Vasárnap.

Délelőtt: Szent mise.

Harmadik nyilvános nagygyűlés.

Délben **disz-ebéd** a fővárosi Vigadó éttermeiben.

Délután: A katolikus legényegyletek elnökeinek értekezlete. Zeneiörténelmi előadás. A

egy kell a jövő repülőgépet szerkeszteni, hogy egy megfelelő mechanizmus nagy sikokat mozgasson a levegő ellenében.

A mely pillanatban úgy alkotják meg a gépet, hogy a levegőnek reá való visszahatása egy parányival több legyen, mint az egész gépezet súlya, abban a pillanatban meg lesz oldva a probléma s repülni fog az emberiség. Csekély dolognak látszik ez és mégis óriási akadályba ütközik, a ki el akarja érni.

Legkényesebb dolog pedig a szerkezet súlya. Ez az ok, a miért annyi szellemes terv nem sikerül. Mert ha a mechanizmus súlyos, annak szélesebb forgatására nagy erejű, tehát súlyos erőgépek jöhetnek számba. Minél nagyobb tehát a mechanizmus súlya, annál súlyosabb a hajtógép. Ez a cirkulus vicziosus számítás teszi tönkre a legszebb terveket, a nagysúlyu hajtógépek gördítik a legnagyobb akadályt a röptechnikus elé. Ezelőtt 20 évvel 200—300 kgr. esett minden lőerőre. Később ügyes szerkesztéssel annyira csökkentették ezt, hogy pl. a Zeppelinbenzin motoránál már csak 25 kgr. gépsúly esik 76 m. kgr. munkára. A mai hajtógépek tehát már elég könnyűek a sikerre s mellettük nem kell többé az eszményi »lőerő egy órában« gépre vágyunk.

Az emelő, illetve repülő-mechanizmusok 5 osztályba sorozhatók. Ezen osztályok: csavaros, szárnyas, sárkány, ernyős és végre kerek repülő. Ne gondolja ám valaki, hogy e szer-

kezetek czélszerűség tekintetében egyformák. Koránt sem! A nélkül, hogy részletesen ismertetném hibáikat, elég ha azt mondom, hogy egyik sem használja ki a beléfektetett mozgató energiát. Hogy az energia egy része elvész, az természetes, mert hisz minden mozgás akadályok leküzdése.

De ha azt kutatjuk, hogy miért oly nagy az erővesztés a repülésre hivatott szerkezeteknél, megtaláljuk a szerkezetek lényegében gyökerező okokat. Száraz könyvekbe való ez okok fejtegetése, azért mellőzöm.

A mai könnyű hajtógépeknél az tehát a cél, hogy olyan repülési elvet alkalmazzunk az 5 közül, a mely haszontalan mellékes, dolgokra kevés motorai munkát emészt fel.

A csavaros, ernyős, szárnyas és sárkányrepülő, — hogy úgy mondjam ősgépek — tehát változhatatlanok. Hátra van még a kerek model, amely különféleképpen variálható s a mely legrosszabb esetben is csak 0.40%-ot veszít a beléfektetett energiából, míg a többieknél a veszteség átlag 0.60%.

Kerek repülőké a jövő. Kerek tervezetek fogják lehetségessé tenni az emberiségnek a repülést. A kerek repülő mögött alig 10 éves mult van.

Martin Lajos kolozsvári egyetemi tanár és Wellner brüni mérnök egy és ugyanazon időben terveztek repülőgépeket, a melyek közt nagy volt a hasonlóság.

A gépezetre különben csak reá fogták külalakjánál fogva, hogy kerek. Bizonyos keveréke volt az a szárnyas, csavaros és sárkány repülőnek s így nem is csoda, ha egyik sem sikerült.

Maga a kerek repülő, ha figyelmesen szemléljük, hatásában nem más, mint eszményített szárnyas gép. Előnye azonban a szárnyas gép fölött óriási.

Az utolsó időben törvény színvonalára emelkedett a technikusok közt az a nézet, hogy gépekkel soha sem szabad a természetet utánozni, hanem szellemesen kell gépiesíteni az illető állati működést. A hajó nem utánozza a halat, a gőzmozdony a lovat, a repülőgépek sem szabad vakon utánozni a repülő állatot.

Soha sem szabad azonban azt gondolni, hogy egy repülőgép szerkesztése va banque-játék. Ha nem sikerül most, a technika fejlődésével sikerülni fog később. Annyi bizonyos, hogy nem a Zeppelinek, hanem a »légnél súlyosabb« tervezetek fogják megoldani a kérdést, a melyről elmélkedve így s óhaj Flammarión: »Mikor fog az ember megszűnni a földön csuszni-mászni s mikor fog az azurban, az egek dékjében élni!«

Erősen hiszem, hogy az ember, kinek hatalma alá rendelt a teremtő Isten minden teremtett dolgot, uralkodni fog a légoceánon is.

Központi Katholikus Legényegylet hódolati ünnepe.

Augusztus 20. Hétfő.

Részvétel a Szent István-napi körmenetben.

Ugy a templomi ünnepek, mint különösen az eucharisztikus körmenet fényének emelése érdekében tisztelettel kérjük azon egyesületeket, melyek saját zászlóval bírnak, hogy zászlójukat magukkal hozni sziveskedjenek.

Az előkészítő bizottság nevében:

Gyürky Ödön,
titkár.

Színházi szabályrendelet.

A nagyvárad téli színház alig pár hónap múlva teljesen kész lesz s október végén, vagy november hó elején megtartják a megnyitó előadást.

Nagyvárad színiéletében ezzelforduló pont-hoz értünk. Sok dolog újjalakul, a mi szükségessé teszi, hogy a színházra és a színiidényre alapos szabályrendeletet alkossunk, a melyben minden körvonalozva legyen.

A szabályrendelet-tervezet már elkészült s abban le van fektetve úgy a város, mint a színiigazgató joga és kötelessége.

A szabályrendelet-tervezet a színiigazgató közlelbi ülésén veszi tárgyalás alá.

A szabályrendelet-tervezet a következő:

1. §. Nagyvárad város színiügyében eljár a) a törvényhatósági közgyűlés, b) a város tanácsa, c) a színiigazgató bizottság.

A színiigazgató bizottság a tanács, illetve a thb. véleményező testületet képez. A tanács első foku határozata ellen a törvényhatósági közgyűlés és a törvényhatósági közgyűlés első foku határozata ellen a magyar királyi belügyminisztériumhoz van felebbezésnek helye. A másodfoku határozatok ellen további felebbezésnek helye nincs. A felebbezés határideje 15 nap.

2. §. A törvényhatósági közgyűlés: a) megválasztja a színiigazgatót, b) jóváhagyja a színiigazgatóval kötendő szerződést, c) megállapítja a színiigazgatónak esetleg adandó segélyt, d) megállapítja a színháznak, mint városi vagyonnak évi kiadásait és bevételeit, e) jóváhagyja a színház tüzbiztosítása iránt kötendő szerződést, f) a szükséghez képest ezt a szabályrendeletet módosítja, g) végérvényesen határoz a tanács határozatai ellen benyújtott felebbezésekben.

3. §. A város tanácsa: a) végrehajtja a törvényhatósági közgyűlésnek a színház gazdasági kezelésére nézve hozott határozatait; b) felügyel a színház iránt az igazgatóval kötött szerződés anyagi feltételeinek pontos betartására; c) a színiigazgató bizottság előterjesztésére utalványozza a színiigazgatónak megszavazott segélyt; d) a színház ingatlan és ingó leltára vezetéséről és ennek igazgatásáról gondoskodik és felügyel a leltárban felvett tárgyak karbantartására; e) a színiigazgató bizottság előterjesztésére megadja az igazgatónak a színi évszakon tul tervezet előadásokra az engedélyt; f) a színiigazgató bizottság előterjesztésére rendelkezik a színi évszak alatt az igazgatóval szemben fentartott napok felett, úgy a színi évszakon kívül a színház felett is; g) felfogadja és elbocsátja a színház felügyelőjét; h) beszerzi a színház fenntartására szolgáló szükségleteket és az azok után járó összegeket utalványozza; i) rendelkezik a színházban a város által fentartott ülőhelyek felett; k) a színiigazgató bizottság előterjesztésére megalakítja, a szükséghez képest módosítja a színház rendszabályait; l) a színiigazgató bizottság javaslatai felett határoz.

4. §. A színiigazgató bizottság 18 tagból áll, a kiket a városi közgyűlés 3 évre terjedő megbízással, a színiigazgató iránt érdeklődő tagjai közül választ.

A bizottság elnökét és alelnökét önmaga választja, jegyzője pedig a tanács által kijelölendő egyik városi aljegyző.

Hivatalból tagjai még e bizottságnak: a rendőrkapitány, a főmérnök, a város gazdasági tanácsosa és a tüzoltó főparancsnok.

5. §. A színiigazgató bizottság: a) megbírálja az igazgató által a szerepkör megjelölésével bemutatott névsor alapján a színiársulatot és zenekart úgy szám, mint minőség tekintetében, annak el vagy el nem fogadása iránt véleményt ad; b) felügyel a színház iránt a színiigazgatóval kötött szerződés művészeti feltételeinek pontos betartására; c) az igazgató meghallgatásával megállapítja a páholyok, ülő- és állóhelyeknek rendes napi és bérlet-árait, ugyszintén a rendkívüli előadások helyárait; d) megállapítja a ruhatárban szedhető díjakat; e) a törvényhatósági közgyűlés jóváhagyásának fentartásával a színházra nézve a thb. által választott színiigazgatóval szerződést köt; f) a színiigazgatóval esetleg adandó segély és ennek a felmerülő szükséghez képest módosítása iránt javaslatot tesz; g) a városi tanácsnak a 3. §. c. e. f. és k) pontjai esetében előterjesztést tesz; h) megvizsgálja és jóváhagyja a színiigazgató által beadandó műsort; i) engedélyt ad a helyárok felemelésére; k) megállapítja a színiigazgató által a város részére festendő díszletek tárgyát; a mennyiben a színiigazgató működése a közönség jogosult műgényeinek meg nem felel, vagy a művezetésben, kezelésben, s a színiigazgató hatásköréhez tartozó ügyek intézésében, vagy ha ebből a szabályrendeletből és a szerződésből folyó kötelezettségek tekintetében mulasztások, vagy visszaélések történnek: a színiigazgató bizottság jogosítva van a színiigazgató ellen 400 koronáig terjedő pénzbírság alkalmazása és esetleg a közgyűlésnek a szerződés időközi megszüntetése iránt előterjesztést tenni. A közgyűlésnek ily megszüntető határozata alapján kártérítésnek helye nincs.

Ha a kiszabott bírságot az igazgató 8 nap alatt le nem fizeti, a tanács azt az igazgató biztosítékából levonásba tétezi és a biztosíték kiegészítésére az igazgatót záros határidő mellett utasítja.

A pénzbírság a városi színház alaphoz csatolandó, m) a magyar színészet fejlődését, felvirágzását és ezzel együtt az igazgató és társulata megélhetését saját hatáskörében és társadalmi uton is előmozdítja.

6. §. A színiigazgató bizottság véleményadás előtt az igazgatót meghallgatja, a ki is a felhívásra nyilatkozni tartozik.

Sürgős ügyekben a színiigazgató előterjesztésére a színiigazgató bizottság véleményét adni felebbezés esetében pedig a tanács 8 nap alatt határozni köteles.

Amennyiben a bizottság ez idő alatt nem adna véleményt, az igazgató jogosítva van az ügyet egyenesen a tanács elé vinni s a tanács ily esetben végérvényesen dönt.

7. §. A színiigazgató bizottság felügyelő és ellenőrző jogának gyakorlásával időről-írdőre vagy esetenként egy vagy több tagját biztatja meg.

8. §. Ez a szabályrendelet, belügyminiszteri jóváhagyása után, azonnal életbe lép.

Vörös zászló-bontás Nagyváradon.

— Nyári mulatság keretében. —

A nagyvárad munkások között a vörös zászló még eddig nem volt kibontva, bár lehet, hogy sok munkás ott rejtegette a keblében.

Vasárnap volt a zászlóbontás. A »Nagyvárad ipari munkások« nyári táncmulatságot hívtak össze a Karger Sándor nyári vendéglőjébe. A mulatság »az általános munkás szakszervelet« javára volt rendezve. Ez oly ismeretlen cél, amelynek tulajdonképeni jelentőségét csak a beavatottak tudták. Aonnyit sejtettünk, hogy szociális összejövétel van tervben s hogy a mozgalmat Budapestről intézik, mert úgy a meghívót, mint a belépti-jegyeket a fővárosban Dob-utcán, a szocialisták által igénybe vett nyomdában készítették.

A munkás méltó a bérére s a legmegbecstelendőbb, ha valaki önzésből a szegény

munkások keserves fáradságán akar meggazdagodni. De viszont elitéljük azokat a munkásokat, akik veszedelmes jelszavak által elkábítva, a legképtelenebb módon akarják helyzetüket megjavítani s nem riadnak vissza a hazaárulással egyenlő nemzetközi szocializmus karjaiba dőlni.

A vasárnapi munkás mulatságon megbotránkozással láttuk azt a táblát, a mely, lehet akaratlanul, ilyen internacionális jelszavakat hirdetett:

Világ munkásai egyesüljete!

A magyar munkásnak csak egy hazája van s ez a föld az, a melyen boldogulását, tisztességes eszközökkel helyzetének javítását, munkájának megbecsülését keresheti, kérheti s a törvény határai között követelheti. Ilyen utat követve tiszteltté lesz a munka, becsültté a munkás.

A hazátlan szociáldemokraczia nem fogja a munkásokat boldogítani soha.

Vasárnap jól sikerült táncmulatságot rendeztek a nagyvárad ipari munkások Karger nyári vendéglőjében. Az összes helyiségek zsúfolásig megteltek s az üveges nagyteremben is szorongott a mindkét nembeli ifjuság.

A terem hátsó részén, a hol az emelvény volt felállítva, a felkelő nap sugarai között a Szabadság, Egyenlőség, Testvériség! szavak tündököltek.

Az üvegfal egyik oldalán

»Világ munkásai egyesüljete!«

a másikon

»A munkásság azon szikla, melyen a jövő temploma épül!«

feliratu táblák voltak kifüggesztve. A verenda és a táncsterem apró nemzeti zászlókkal volt ékesítve.

Nyolc óra után megkezdtek a táncot, de ez nehezen ment, oly nagy számmal voltak a tánczosok.

Csakhamar a kitűzött programmpontok előadására került a sor. Egyik-másik előadás igen csinos, jó volt s általában az egész programm ügyesen volt összeállítva. Az egyes darabokban nem volt szociális iz, bár majd mind a munkások helyzetével foglalkozott.

Ehrenfel Adolf lendületes megnyitó beszéde után Gelber Adolf szavalta »A gyáva« költeményt nagy hatás mellett. Utána Pál Sándor lépett a pódiumra, ki Petőfi Sándor Vándorló legényét szavalta el. Nagy tüzzel és lelkesedéssel szavalta Boros Mariska k. a. Csizmadia Sándor »Fel a magyar nőkhöz« című költeményét. Rendkívül nagy derűtséget idézett elő Bereczky Géza szavalata, ki egy tót tánczmestert mutatott be. Szavaltak még: nagy tetszés mellett Ehrenfeld Adolf, Pókainét (Gyulai-tól), Tihoczky A tót, Gulyás Károly »A népevében« Pasuk Károly »A mostani időkről« stb. Seeman Imrének »Szabadság hajnala« című egy felvonásos darabját adták ezután elő. Az ügyes dialóg igen tetszett s a szereplő személyeket: Abella Józsefet és Szonda Margitkát lelkesen megtapsolták.

A program lezajlása után csucosodott ki a mozgalom célja: a szocializmus az egymást követő beszédekben az egyes asztaloknál egyik-másik ügyes népszónoknak mutatta magát.

Hosszabb beszédet mondott, erős szociális izzal Halász Lajos, a »Nagyvárad Friss Ujság« szerkesztője. Fejtegette, hogy mennyit dolgozott, munkálkodott az önállóságért. Most önálló, szabad, neki nem dirigál senki, nem függ senkitől. Mint önálló ember első sorban is ide jött a munkások közé, s örül a lelke, hogy látja itt a munkások összetartását s azt a szép feliratot: »Világ munkásai egyesüljete!« s a felkelő nap sugarai tündökölni a »Szabadság« jelszavakat. Már dereng a vörös

zászló jövője, a mely győzni fog. Az urak ezt nem akarják látni, úgy tesznek, mint a strucz, a mely a homokba dugja a fejét s nem akarják látni a jobb jövő közeledését a munkásokra. Az eszme terjed s a vörös zászló győzni fog. Majd beszéde végén rátér a vörös-fehér-zöld zászlóra, a mely a magyar munkás előtt tisztelt, mert a nagyvilágban e kívül nincsen számára hely. Élteti a szabadságot, egyenlőséget és testvériséget és a munkásokat.

Ezután még jobban hangoztatták a szociális jelszavakat. Egy Pasuk nevű ifjú hosszasan fejtegette az általános szociális munkás mozgalmat és az általános titkos választás szükségét.

A hevesebb vérűek erősen támadták a tőkét, az államhatalmat, a miért nem törődik a munkások ügyével. Kijutott az erős dorgatóriumból Hegedűs Sándor miniszternek is. Voltak viszont higgadtabbak, a kik a munkásokat tanulásra, önképzésre buzdították, hogy közbecsülést vihassanak ki.

A mulatság különben a kora reggeli óráig tartott, rendben, minden incidens nélkül.

Az óriási számban összejött közönséget Karger Sándor vendéglős kifogástalan ételek és italokkal látta el.

Van elég víz.

— A tanács intézkedése. —

A vízszükséglet elosztására a tanács tegnap radikális intézkedéseket léptetett életbe. A két főcső közül az egyiket próbaidőre elzáratta s csak a második 250 mm-es csővön keresztül — tehát kisebb nyomással bocsátotta a közönség rendelkezésére a vizet! Ezenfelül a kazárnyák vízfogyasztását ellenőrizteti úgy, hogy naponta többször megvizsgálattja a vízmérő órákat s felkérte a katonai állomásparancsnokságot, hogy a katonaságnak az egyes laktanyákban való létszámát közölje a tanácsal, hogy ily módon a napi szükségletet megállapíthassa. Felhívta a katonaság figyelmét a tanács, hogy a vízvezetési vizet nem a lovak italására való, hanem csupán emberi élvezetre rendelte a város.

A gyáraknak a tanács ad elegendő vizet, ha vizaratókat (rezervoárokat) állítanak fel. Ellenésben a gyárak részére nem ad vizet a város, mert mértéktelenül használják fel a vizet az ipari célokra, míg a közönség viz nélkül marad.

A magánházak ellenőrzésére juliustól októberig terjedő időszakra négy alkalmazottat fogad fel a tanács, kik a mérnöki hivatal felügyelete alatt állanak. Ezek ellenőrző könyv mellett többször megvizsgálják a vízvezetési kifolyókat s intézkednek; ha vizaratót találnak.

A tanács a vízmizéria okairól jelentést tesz a közgyűléshez s megjelöli azon módokat, melyek alkalmasak arra, hogy többé elzárás ne fordulhasson elő.

Ezek egyike a fenékgát kiépítése, melynek engedélyezése és sürgősnek kimondása iránt a polgármesterhez árttak. Azután a galéria kiépítését sürgeti a tanács s ha mindez nem volna elegendő, felkéri a tanács a közgyűlést, hogy a tanácsot bizza meg a szükséges rendelkezésekkel. Hogy mi legyen ez, előre nem látható, mert, pld. elegendő lehet egy nagy tó ásása a szigetben, a mely a meglevő kutak érintetlen hagyása mellett ad vizet s ezt a kutakba szivattyúznak s így növelnék azok vízszolgáltató képességét.

A vízvezetési rezervódr tegnap egészen tele volt. Ez a vizkörülatozás első örvendetes jelensége.

UJDONSAGOK.

Bérmálás Mező-Keresztesen.

Vasárnap osztotta ki Mező-Keresztesen dr. Schlauch Lőrincz bibornok-püspök a bérmálás szentségét.

Napok óta készült a község lakossága, élén az előjárósággal, hogy minél fényesebb és melegebb fogadtatásban részesítse a kiváló egyházfejedelmet.

A község határánál 13 tagból álló lovas banderium várta Ő Eminenciáját.

A község elején diadalkapu volt felállítva lombokból, virágokból.

Dr. Schlauch Lőrincz bibornok Radnay Farkas, Fetser Antal kanonokok, dr. Szemethy Géza p. titkár, Mayer Antal sztszéki jegyző, Halász Gyula papneveldei lelkiigazgató és Barabás György papneveldei praefektus kíséretében kocsin utazott ki Mező-Keresztesre.

A diadalkapunál az alesperes a hitközség és a község főjegyzője a lakosság nevében fogadta és üdvözölte a bibornokot, aki a templomban ünnepélyes szent misét, majd szép egyházi szent beszédet tartott. A szent beszéd után 125 hívőnek feladta a bérmálás szentségét.

Az egyházi funkció befejezésével a bibornok a kerületi papság, valamint Rézmann Márton mező-peterdi és Gresinczy Antal körös-tarjáni plebánosok hódolatát fogadta.

Tisztelegtek ezután többen Ő Eminenciájánál. Az iskolaszék nevében dr. Zachariás Simon körorvos üdvözölte a bibornokot, a következő beszéddel:

Főmagasságu Bibornok-Püspök Ur!

A m.-keresztesi róm. kath. hívek nevében van szerencsénk hódolatteljes tiszteletünket nyilvánítani és egyszersmint köszönetünket kifejezni atyai jóságáért, hogy szerény, de buzgó hívei között a bérmálás szentségét kiosztani kegyes volt. Mindezekért nem adhatunk egyebet, mint gyermeki szeretetünket és ragaszkodásunkat kérve a Mindenható, hogy Főmagasságotat kötetessége buzgó teljesítésében egyházunk és királyunk javára sok és jó erőben tartsa meg. Éljen sokáig!

A bibornok kegyesen válaszolt a beszédre.

A mező-keresztesi urhölgyek nevében Ercsey Dezsóné urhölgy, a főszolgabíró kedves neje szép csokrot nyújtott át az ünnepelt egyházfőnek, a következő szép szöveg kíséretében:

Főmagasságu Bibornok-Püspök Ur! Eminenciás Urunk!

Mi is részt kívántunk venni az örömből, mely ma e község egész közönségét ünnepélyesen hangolta, midőn magas látogatásával szerencsételtette. Ezen öröm hatása alatt kötöttük csokorba kertünk szerény virágait. Fogadja Eminenciád ezt kegyesen tőlünk, — azon a mi legmagasabb Urunk jó Istenünkhöz menesztett fohászuink kíséretében, hogy Eminenciádat, a nagy férfiakat jellemző vidám kedélyét megőrizve, teljes boldogság és meglegedésben sokáig éltesse!

Dr. Schlauch Lőrincz bibornok megköszönte a figyelmet s Isten áldását kérte a hölgyekre.

A tisztelgések sorát az ev. ref. egyháztanács küldöttsége zárta be.

A tisztelgések után Ő Eminenciája meglátogatta a r. kath. iskolát, a kath. kört, a hol az összegyűlt tagok lelkesen megéljenztek a kiváló főpapot.

Meglátogatta még a bibornok Ercsey Dezső főszolgabíró s végül a kisedővodát tekintette meg, a hol a kisedek énekkel és versekkel köszöntötték fel.

Déli 12 órakor visszautazott kíséretével Nagyváradra. A lovas banderium Artándig kísérté el a bibornokot.

TAJÉKOZTATO.

Régészeti és történelmi muzeum (Schlauch-park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3-5-ig 20 fillérért. Kedden és csütörtökön d. u. 3-5-ig 40 fillérért. Más időben 1 korona.

Julius 12. Városi közgyűlés.

Julius 15. Az ev. ref. egyházi énekkar dalestélye a Sport-téren.

Julius 17. Szinügyi bizottság ülése.

* A szinügyi bizottság ülése. A szinügyi bizottság tagjait tisztelettel felkérem, hogy a f. hó 11-én d. u. 5 órakor a városháza termében tartandó ülésen megjelenni sziveskedjenek. Dr. Hoványi Géza, szinügyi biz. elnök.

* A honvédenekar Nagyváradon. A vasárnapi kellemetlen idő egy élvezetes mulatságtól fosztotta meg a város közönségét: a Sport-téren tervezett sétatangverseny elmaradt miatta. — Annál nagyobb közönség gyűlt aztán össze este a Széchenyi-szállodában. Katonák és a polgárság zsufolásig megtöltötték a vendéglő helyiségét, hol a honvédenekar szebbnél-szebb magyar darabokat adott elő az egész közönség zajos tetszésnyilvánításai közt, megzafolva azt az elterjedt nézetet, hogy a katonazenekar magyar dalok előadására nem alkalmas. Mint érdekes specialitás, megemlítendő még, hogy a honvédenekar cimbalommal is el van látva, ezzel a külön magyar hangszerrel, a mely még eddig egyetlen katonai zenekarnál sincs behozva. Pedig hogy milyen nagy szolgálatokat tehet az különösen a magyar darabok előadásánál, mutatta a tegnapi fényes siker. A közönség kitűnően mulatott egész este, a mihez hozzájárult a pontos és olcsó kiszolgálás is. A derék honvédek a tegnap déli vonattal utaztak vissza Budapestre.

* E. Kováts Gyula halálának évfordulója. E hónap utólján lesz egy esztendeje, hogy E. Kováts Gyula, a kolozsvári Nemzeti Színház művésze a segesvári csatatéren, a hol a Petőfi halálának ötvenedik évfordulója alkalmából rendezett országos gyászünnepen közreműködött, meghalt. Az évfordulót nagy gyászünnepel akarják megülni az erdélyi részek. E célból Kolozsvárott bizottságot alakítottak, mely most dolgozza ki az ünnep programját.

* Váradi ifju a Ludoviceumban. A honvédelmi m. kir. miniszter tegnap leiratot intézett a város polgármesteréhez, melyben jelzi, hogy a br. Mandel Adolf-féle alapítványi helyre a nagyváradi születésű Janky Józsefet vette fel a budapesti Ludovikába.

* Wilfinger József sorsa. Az egész magyar közönséget élénken érdekli a kínai magyar hittérítő, Wilfinger József sorsa. A derék lazarista szerzetes Úrge Ignác helyét ment betölteni a czopfos atyafiak közé s most a boxerek lázadása alkalmával híre jött, hogy őt is meggyilkolták. Nem tudjuk, hogy a halál híre levélben, vagy táviratban jött-e Budapestre. Az első lap, a mely közölte, a Pester Lloyd volt, ennek írta egy Hersfelder Horác nevű magyar utazó, hogy Wilfinger Józsefet Ning-Póban megölték s így a valószínűség a mellett szól, hogy a hír levélben érkezett. A levél Kinából 41—42 nap alatt érkezik meg, Hersfelder tudósítását tehát, mely egy hét előtt jelent meg, május végén kellett feladni. S éppen május végéről, május 24-ről kelteve érkezett meg Wilfinger-

nek egy levele Illés Ferencz szombathelyi kanonokhoz, melyben részleteket közöl az ellene ápr. 18-án intézett merényletről. Ez alkalommal a hőslétkü tértit sulyosan megsebesült s lehet, ez a hír nőtte ki magát halálhírré, mire a P. Ll. levelezőjének füléhez jutott. Ugyan e levelében már említi Wilfinger a kínai lázadás első jelentkezéseit, a melynek veszélyességét már akkor teljesen belátta. De a mi fődolog: a P. Ll. tudósításának elküldése idején Wilfinger atya élt, közvetlen veszély sem fenyegette s azért valószínű, hogy még ma is él.

* **Mátyás király emlékszóbra.** A kolozsvári Mátyás szobor munkálatai, *Fadrusz* János tervező művész felügyelete alatt nagy erővel folynak, úgy, hogy az emlékművet már ez év őszén föl lehet állítani. A leleplezési ünnepélyt azonban csak a jövő év tavaszán tartják meg. A leleplezés országos ünnep lesz, a melyen megjelenik 5 Felsége, a király is. Részt fognak venni a kormány tagjai, valamint küldöttségekkel az országnak összes törvényhatóságai. A király fogadására nagy lelkesedéssel készül egész Kolozsvár.

* **Városi közgyűlés.** Nagyváradi város törvényhatósági bizottsága csütörtökön, július 12-én délután 3 órakor tartja közgyűlését.

* **Eljegyzés.** *Mikusay* József, a helybeli községi iskolai tanító karnak egyik nagy tehetségű és rokonszenves fiatal tagja tegnap váltott jegyet *Tikos* Lujzikával, Tikos Géza postafőtiszt nagyműveltségű szép leányával.

* **Egy derék aggastyán halála.** Igaz részvéttel értesülünk egy derék öreg ember haláláról. *Bokor* József I. szert. püspökségi levélhordó tegnap, hétfőn este végelgyengülésben elhunyt. Valóságos mintaképe volt a becsületességnek. A szabadságharcban mint honvéd vett részt s a nemzeti katasztrófa után besorozták az osztrák hadseregbe, honnét később a zsandárokhöz helyezték át. B. e. *Szaniszló* Ferencz püspök alatt lépett a püspökség szolgálatába s több mint 30 évig szolgálta hűséggel, buzgón az egyházmegyei irodát. Városszerte ismerték s akik gyakrabban érintkeztek vele, becsülték egyenes, becsületes jellemét. Három évtized óta alig van pap az egyházmegyében, aki nem ismerte és becsülte a jó öreg szolgát. *Bokor* József az utóbbi években, különösen felesége halála óta, mindjobban elgyengült, de ezért csak nem régen vett rajta erőt az öregség. A Szent Vincze-intézetben részesült gondos ápolásban s tegnap este fél 6 órakor jobb létre szenderült. Az örök világosság fényeskedjék neki!

* **Csere.** *Halász* Lajos, a »Nagyvárad Friss Ujság« szerkesztője levelet intézett *Hlatky* Endréhez, mint a nagyvárad szabadelvűpárt elnökéhez, a melyben kijelenti, hogy nincsen meglegedve *Szell* Kálmán politikájával s ezért kilép a szabadelvű pártból és a Kossuth-párt hívei közé sorakozik. A Kossuth-pártba való belépését külön levélben tudatja *Szokolay* Tamással, a nagyvárad 48-as és függetlenségi párt elnökével.

* **A megmérgezett Körözs.** Évek óta húzódik a mező-telegdi olajgyár ismeretes ügye. A gyárból kikerülő vitriol-salakot és szennyvizet az Egeres patakon át beeresztik a Sebes-Körözsbe s ennek vizét a gyár szennyje megmérgezi. Nagyváradot különösen azért érdekli ez a dolog, mert félő, hogy a megmérgezett víz inficziálja a nagyvárad vizvezetékét is. A megoldást akként akarják keresztülvinni a sok huza-vona után, hogy megfelelő szűrőkészülékkel a szennyvizet megtisztítják. A szűrőkészülék tervezetét, mint értesülünk, a nagyvárad kulturmérnöki hivatal már elkészítette s beterjeszti az alispánhoz. Kér-

dés azonban, hogy mikor valósítják meg a terveket, mert ha továbbra is olyan nagy lesz az igyekezet ebben a dologban mint eddig, akkor várhatunk még pár évig s a mérges folyadék tovább is megfertőzheti a Körözs vizét.

* **Munkások a miniszternél.** A magyar államvasuti gépgyárból kimaradt munkások tegnap kísérletet tettek, hogy a pénzügyminiszter elébe jussanak kihallgatásra. A miniszter nem fogadta őket, ellenben utasította a munkásokat, hogy jelentkezzenek Válnay főbányatanácsosnál kihallgatásra. A miniszteri tanácsosnál megjelent munkásküldöttség azt a kérelmet adta elő, hogy a miniszteri tanácsos eszközölje ki, hogy a családok munkások, kik már hosszabb ideig állottak a gépgyár szolgálatában, valamint azok a munkások kik, a gyár szolgálatában megsérültek s e miatt másol alkalmazást nem kaphatnak, vétesse nek fel ismét a gyár szolgálatába. *Válnay* miniszteri tanácsos azzal az ígérettel bocsátotta el a munkásokat, hogy kérelmük teljesítése iránt intézkedni fog. A többi kimaradt munkások nagy része a munkaközvetítő intézethez fordult elhelyezés véget, de itt azzal fogadták őket, hogy egyelőre alig számíthatnak munkára, mert az összes gyárakban felesleges számban vannak a munkások s ezek közül is legnagyobb része csak fél, vagy háromnegyed napot dolgozhat, mivel kevés a munka. Azok a munkások, kik egyáltalán nem számíthatnak arra, hogy az állami gépgyárba visszavételnek s a többi gyárakban sem remélhetnek egyhamar munkát, elhatározták, hogy külföldi utlevélért folyamodnak és kimennek külföldre. Egyrésztük Németországba, másrésze pedig Amerikába szándékozik kivándorolni, hol a magyar munkásokat szívesen alkalmazzzák. Több külföldi szakegylettől azt a felhívást kapták, hogy a kik külföldre akarnak kimenni, azok ebbeli szándékukat jelentsék be, hogy részükre megfelelő munkát szerezzenek.

* **Világosság.** Csekély öt koronáska évi taksa lefizetése ellenében nagy élvezetet ajánl a »Világosság« című, tegnap megindult hetilap. Lesz ugyanis a lap olvasóinak alkalma minden héten 8 oldalnyi válogatott gorombaságot elolvasni az Auer-égők ellen. Tekintve, hogy az Auer-égők gyártása egy osztrák társaság szabadalma, tekintve, hogy tényleg ezek a bácsik kissé borsos árakat követelnek az ő gázizzóharisnyáikért, tekintve végül, hogy ebben a nyári unalomban jól esik a magyarnak egy kis parázs gorombaságot olvasni: a jeles kis folyóiratot melegen ajánljuk. A kinek kedve van magát kidühöngeni, az is bátran fordulhat a »Világosság« forrásához, azaz a szerkesztőségéhez, nem lesz belőle semmi baja. Ott a lap végén a megkönnyebbitő vigasz, hogy »lapunknak három fogas ügyvéd munkatársa lévén,« nem kell semmitől tartani. Tehát csak rajta, a kinek a szívét nyomja valami panasz, öntse ki az Auer-égők ellen a Világosságban, melynek három fogas prókátor a munkatársa. Nagy veszedelmekre készülnek ott, a hol három ügyvéd asszisztenciájára van szükség.

* **Óriási jégverés Békésmegyében.** Nekünk csak a szele jutott annak az óriási viharoknak, mely Szolnok tájáról megindulva, a Tisza vidéket végigsöpörte. Két helyről is veszünk értesítést Békésmegyéből a tegnapi esti nagy viharról. Az egyiket *Uj-Kigyósról* küldte be tudósítónk a következőkben: A július 3-6-ig tartó képtelen hőség után bekövetkezett a keserű visszahatás. A nevezett napokban pontos mérések szerint az Alföldön árnyékban 26°, a napon pedig még d. u. fél 5 órakor is 43 fokot mutatott Reumur hőmérője. Az Alföld munkás népének ilyenkor apraja-nagyja ilyenkor a legnehezebb mezei munkát: a termények betakarítását végzi, de még nehezebbé, sőt életveszélyessé tette ezen munkát a nagy hőség; annyira, hogy csak Uj-Kigyós községben is négyen haltak meg hirtelen halállal napszúrás következtében, igen sokan pedig sulyosan megbetegedtek.

A nép megijedt és már a kolerának rémét kezdte emlegetni, midőn az időjárás a múlt hét pénteken, 6-án délután hirtelen megfordult. Egyszerre terhes felhők kezdtek tornyosulni az égen az egész tömörség hirtelen leszállott, kitért a fákat tövestől kicsavaró szélvész, mely átláthatlan porködbe merítette a láthatárt, meg eredt a zugó záper és néhány percczel utána a rettenetes jég; előbb sűrű aprószemű, később soha nem látott nagyságu darabok, melyeknek nagysága 3 cm is meghaladt átmérőben és minden reményt tönkre tettek. A jég, mint rendszeren nem sávokban esett, hanem nagy területen mindenütt. Az érett, de még le nem vágott kalászokat kicsépelte, kereszteteket szét-hányta, tengerit megdöntötte, szőlőfűrtjeit összezúzta, dohányt átligatta és a konyhaveteményt összezúzta. A lakosságnak némi kárpótlásul szolgál, hogy az összes termények közül legalább a dohány biztosítva volt. A másik tudósítást *Bánfalváról* vesszük. Itt 6-án este 1/8-kor tört ki a vihar olyan erővel, hogy az egész község az utolsó itélet elérékezéséig hitte. Galambtojás nagyságu jég esett hosszabb, mint egy félórát, rengeteg kárt okozva a buzában, szőlőkben, kerti veteményekben. A lakosság sirva látta az egy évi munkásságának eredményét pár perc alatt megsemmisülni.

* **Letartóztatott igazgató.** Megemlékeztünk arról a deputációról, a mely Popescu László m-lázuri jegyzőt bepanaszolta az alispánnál, sulyos természetű visszaéléssel vádolván a nevezett jegyzőt. A deputációt *Füzi* Ernő elbocsátott segédjegyző vezette s ő bujtogatta fel a népet jegyzője ellen. A csendőrség, mivel ismét izgatta a népet, Füzit elfogta s bekisérték a nagyvárad kir. ügyészség fogházába.

* **A Margitszigeti hid.** A Margithidról a Margitszigetre vezető gyalogjáró hid készen van. A mint hírlik, már augusztus elsején ünnepélyesen átadják a forgalomnak. József főherceg udvarmesterei hivatala s a pénzügyminiszterium és a fővárosi államrendőrség között most folynak a tárgyalások a hid felavatási ünnepének részletei, továbbá a hid forgalmának rendezése tárgyában. A Margitszigeti hidon kocsiforgalom egyelőre nem lesz. A hid csak a személyforgalom részére van fenn tartva és azon a következő díjak fognak beszédelni: hétköznap személyenkint 30 fillér. Ünnep és vasárnap személyenkint 60 fillér. Eddig tudvalevőleg a Dunagőzhajózási Társaság hétköznap 40, vasárnapokon 80 fillérért szállított vendégeket a szigetre gőzhajón.

* **A hálás paraszt.** *Gug* János nagy-tófalui lakos azzal, hogy nagyon szorult viszonyok közt van, *Lanczinger* Géza siteri uradalmi intézőtől kikunyorált 1 öl fát, hogy majd azt nyereségre eladva, a bevett pénzből a fa árát kifizeti, a nyereségből pedig sorsán segít. Nagysokára meg is kapta az engedélyt, azonban a mikor az erdőben Sebestyén István erdőőrrel jelentkezett, úgy adta elő a dolgot, hogy az intézőtől négy öl fát kapott. A ravasz paraszt a kapott 4 öl fát Kismarjában eladta és a befolyt pénzből takarékpénztári tartozását törlesztette. Az uradalmi intéző *Gug* Jánost csalásért a bíróságnál jelentette.

* **Vigyázatlan kocsis.** Tegnap Nagyváradon egy paraszt kocsit vágatott végig a Sas utcán s a kocsis vigyázatlansága folytán neki ment egy járda mellett álló befogott lónak. A kocsis oly sebességgel rohant, hogy a rudja áthatott a ló testén, belső részeit nagyon megsértette, úgy hogy az állat beledöglött. A káros a rendőrségnél jelentést tett a vigyázatlan kocsis ellen.

* **Sipidó menekül.** Hogy világgá kelt a hire a brüsszeli esküdtszék verdiktjének, melylyel fölmentést adott a tizenhatéves Sipidónak, ki a velszi herceg ellen merényletre vetemedett, azt hitte bizonyára mindenki, hogy a nagy hangú beszédektől elkápráztatott siheder most már mehet szabadon utjára, nem történik semmi bántó-

dása. Csak hogy nem közönséges bünességről van szó s így bizony a bűnösnek a fölmentése után sem nyílt meg minden nehézség nélkül a szabadulás útja. A kormány, hogy Angliának némi elégtételt adjon, Sipidót, mint megirtuk, legalább javítóintézetbe akarta zárni, míg nagykorúságát eléri. Megirtuk azt is, hogy a szocialista párt ennek elejét akarván venni, Sipidót Párisba vitte, hogy ott valami konfekció üzletben elhelyezze. Így történt, hogy a brüsszeli hatóság már nem találta meg Sipidót, mikor újból rája akarta tenni kezét. A családja ugyan erősen tagadja, hogy megszökött volna, de úgy lát-szik, hogy Sipidó tul van Belgium határára s így megmenekült a javító intézet elől. Annak a hírek ellenében azonban, hogy Sipidót a szocialista párt vitte volna Párisba, ma jelentik Brüsszélből, hogy más verzió szerint Sipidó csak ideiglenesen tűnt el Brüsszélből s maga az apja vitte el onnan, mert elakarja kerülni, hogy a fiát az eddigi társai hős és mártír gyanánt ünnepelejk.

* **A hőség halottja.** Annak az irtózatoss hőségnek, mely napokig tartott, áldozata is van. Illén a *Schwarcz*-féle uradalom egyik bérésének kis leánya folyó hó 5-én napszúrás következtében hirtelen elhunyt.

* **Életmentő fiatal ember.** Tegnap délben nagy riadalom támadt a fűzes mellett levő gát-nál. *Tóth* István színházi munkás kis fia, *Sándor* akart a mély vizen átkelni s e közben a sebes víz elsodorta. A parton járók segélykiáltására *Barna* Tibor gyors elhatározással a vízbe vetette magát s kimentette az elalélt gyermeket. A parton állók megélték a bátor fiatal embert, a halál torkából kimentett gyermeket pedig szülei lakására szállították, a hol a gondos ápolás visszaadta eszméletét.

* **Tűz Biharon.** A szomszédos Bihar köz-ségben nagy tűz volt szombaton délben. A első utcán két ház égett le, az *Izsák* Károlyé és a *Pap* Józsefé. A tűz nagy riadalmat okozott, mert a lakosok nagy része kint volt a mezőn, dologban. A szegény károsultak sem voltak otthon. A felügyelet nélkül hagyott gyermekek gyufával meggyújtották az udvaron levő szalmát s ettől fogott tüzet a két lakház. A rop-pant hőség és szélben a község jó részét pusztulással fenyegette. A lakosság óriási munkát fejtett ki. Az oltásnál különösen kitűntek *Koszlovsky* Román iparos és *Lindenfeld* Dezső kereskedő, akik az égő házból hordták ki az ingóságokat s ezeket sikerült is megmenteni. *Lindenfeld* a mentés körül a fején sérülést szenvedett, mert az égő ház beszakadt s egy égő gerenda a fejére esett. A nők is derekasan segítettek; hordták a vizet a szivattyukhoz. A két ház nem volt biztosítva.

* **Testvérét meglopta.** A mult napokban *Mersse* Pável kis-jenői lakos eltávozott hazul-ról, hogy sürgős ügyeit elintézzé. Amint távol-létét testvére *Mersse* Szavéta észrevette, éjnek idején *Tyirla* Vaszali és *Tyirla* Mitru köröstelki lakosokkal behatolt az ud-varára és az istáióból a tulajdonos tudta nél-kül az üszőjét ellopták. A feljelentés alapján megtartott vizsgálat a bűnösöket kiderítette és a büntető hatóságnak átadta.

* **Tőkekamatadó lajstromok.** Nagyvárad összes városrészeire vonatkozó és a kir. pénzügy-igazgatóság érvényesítésével ellátott f. 1900. évi tőkekamat adó kivetési lajstrom az 1883. évi XLIV. t.-cz. 18. §-a értelmében f. évi július hó 9—16. napjain át 8 napi közzemlére a városi adóhivatal 2. számú szobájában a II-ik kerület Ujváros és Külváros városrészekre nézve, 4-ik számú szobájában a III-ik kerület Váralja, Velence, Csillagváros és a Hegyre nézve, 7-ik számú szobájában az I-ső kerület Oaszi városrésze nézve azon figyelemzetéssel tételük ki, miszerint érdekelt adókötelesek, a jelzett lajstromban terhükre előrt adót ott megtekinthetik s az elleni netaláni felszólam-lásaikat azon adózók, kik ezen adó nemmel már az előző évben is megróva voltak, a lajstrom közzemlére kitételének napját követő 15 nap alatt, — azok pedig, kik ezzel a folyó évben először rovatnak meg, ezen adójuknak adó-

könyvecskéjükbe történt bejegyzését követő 15 nap alatt — a városi közigazgatási bizottság-hoz ezimezve — a kir. pénzügyigazgatóság-hoz irásban benyújthatják. A később benyújtott felebbezés érdemi tárgyalás alá nem fog vétetni. Nagyvárad, 1900. évi július hó 5. Városi adóhivatal.

* **Kettős betörés.** A mult éjjel vakmerő betörő tett kísérletet a Kőfaragó-utcán. Elő-ször *Zboril* Ferencz korcsmájába tört be. A látogatásnak volt is eredménye. Az egyik mellék-szobából, a hol a tulajdonos értékesebb dolgait őrizi, a tettes a zálogba adott ezüst órákat és ezüst evőeszközt vágott zsebre és azzal odébb állott. Mikor egy helyen sikerült a manipulá-cziója, szerencsét próbált még a kulturmérnöki hivatalban. A betörő az irodahelyiség ajtaját feszítette fel s mikor a szomszéd szobában alvó vizmester a zajra felébredt és az irodába be-nézett, egy lámpával világító alakot vett észre s anuyira megijedt, hogy mozdulni sem mert, mialatt a tolvaj a szomszéd szobában egész nyugodtan dolgozott. Az egész irodát felforgatta s csak azt a mit keresett: pénzt nem talált sehol. Egy kis barna ládát talált, a miben pénzt sejtett s azt magával vitte. Azonban mily nagy lehetett a meglepetése, mikor az erős szerke-zetű ládát fáradságos munka után feltörte és benne mérnöki műszereken kívül egyebet nem talált. A rendőrség a ládát meg is találta a Schlauch-téren, a hol a felsült tolvaj hagyta. A rendőrség a széleskörű nyomozást megindította.

Kinai háboru.

London, július 9. (Saját tud. táv.) A lapok egy sanghai-i táviratot közölnek, a mely szerint az összes britt alattvalók az a paran-csot kapták, hogy hagyják el Szeecsván tar-tományt.

Csifu, július 9. (Saját tud. táv.) Muk-denben meggyilkolták a **katholikus püspö-köt, két lelkészt és két apácát.** Július 5-én azt táviratozta a hiszinjungi dán misszió, hogy a boxerek bekerítették s hogy még csak két napig tarthatja magát. Egy kozák csapat több idegennel és az angol konzullal segítségére ment a misszióknak.

Berlin, július 9. (Saját tud. távirata.) A Wolf-ügynökség jelenti: Vilmos császár a következő táviratot kapta Cintoából:

»Felsőged táviratának közlésére a san-tungi kormányzó ezt válaszolta: Kezdetől fogva legnagyobb aggodalomban voltam a Pekingben rekedt európaiak miatt. Ismételen próbáltam kéréket küldeni és segítséget hozni nekik, de nem sikerült. Most a Pe-kingbe vivő utak mind tele vannak lázadók-kal és minden intézkedés csak még kevesebb kálátást nyújt a sikerre. Mindazáltal teljesí-teni fogom kötelességemet és minden lehető elkövetek, hogy az európaiaknak segítséget vigyek.

Berlin, július 9. (Saj. tud. táv.) A Wolf-ügynökség jelenti: A német hajóraj főnöke táviratozta Takuból 7-iki kelettel:

»Egy hajóraj-gőzössel Nagaszakiba küld-tem néhány német és belga menekültöt, akik tegnap Tiencinből ideérkeztek és pedig 16 asszonyt, 9 gyermeket és 19 férfit. E hó 2-án kelt jelentés szerint a sebesültek mind jól vannak. Tiencin felé még most is csak a viziut van nyitva.»

Sanghai, július 9. (Saját tud. távir.) A nankingi angol konzul megerősíti azt a hírt, hogy Juansikai santungi kormányzó vonakodik Tuan herczeg parancsára Nan-kingba menni. Liu nankingi alkirály nyilvánvalóan előkészületeket tesz arra, hogy a Jangce vidékén minden idegen beavatkozásnak ellentálijon.

Jokohama, július 9. (Saját t. távir.) A kormány még tíz szállítóhajót bérelt ki, hogy új csapatokat szállítsanak Kinába. Rendeletet bocsátottak ki, a mely meg-tiltja a lovak kivitelét.

Vilmos császár az európaiakért.

Berlin, július 9. (Saj. tud. táv.) A berlini követ a nankingi alkirálynak táviratot küldött, a melyben figyelmez-teti arra, hogy **Vilmos császár ezer taelt tüzött ki minden egyes Peking-ben levő európai megmentéseért.** császár fontosnak tartja az összes európaiak életének a megmentését. — *Legyen szives minden lehető megtenni, hogy a német császárt nemes igyeke-zetében támogassa és ezen elhatározá-sáról értesitse kormányát.*

A német császár beszéde.

Berlin, jun. 9. (Saj. tud. táv.) Ki-nába ma indult el *Fridrich Wilhelm* hadihajó s *Vilmos* császár a legény-ségtől a következő beszéddel buesu-zott el:

»Ti vagytok az első pánczélos hadosztály, melyet uralkodásom alatt külföldre küldök. Gondoljatok arra, hogy **ravasz, alattomos fegyver-rel fölszerelt ellenség ellen kell harcolnotok. Bosszuljátok meg a kiontott németvért! Legyetek erős lelkűek, legyetek hősök mindannyian s nemzeti nagyságunkhoz méltóan harcoljatok!** A nőket és a gyermekeket ki-méltétek meg.

Nem fogok addig nyugodni, míg a kinaikat le nem vertem és vér-lázító tetteiket meg nem bosszul-tam. Az ellenség ellen különböző nemzetiségű katonákkal együtt fog-tok harcolni, legyetek velük mindig jó barátságban!»

Igy szólott Vilmos császár hatalmas beszéde, melyet óriási hurráh követett.

Tuan herczeg dekretuma.

London, július 9. (Saját tud. táv.) *Shantungból* érkezett távirat jelenti, hogy *Tuan* herczeg dekretumot bocsátott ki, melyben fenyegeti a déli királyokat, hogy *ha hozzá nem csatlakoznak, árulóként fog velük elbánni.* Ugyanez a távirat azt a hírt is hozza, hogy *Tien-cint földadják,* mert az összeköttetést Pekinggel nagyon bajos fenntartani.

Az orosz-japán hadsereg előnyomulása.

London, július 9. (Saját tud. táv.) Nankingból telegrafálják, hogy *Pasting-fuból* nagy orosz és japán haderő nyo-mul Peking ellen.

Kinaiak Nanking alatt.

London, június 9. (Saj. tud. táv.) Egy nankingi távirat szerint a nagy csa-tornán tizenötezer *kinai katona tart Nanking felé, hogy a várost meglá-madja.*

Kina sorsa.

London, július 9. (Saját tud. táv.) *Timesnek* érkezett táviratban arról érte-sül, hogy *Lihucsang* felszólította a lon-

doni követet, hasson oda, hogy Anglia Amerikával együttesen szólítsa fel Japánt, hogy Angliával és az Egyesült-Államokkal *tartsa fenn a kínai birodalmat és adjon neki erős kormányzatot.*

Csing herceg Pekingben.

Brüsszel, július 9. (Saj. tud. táv.) Reuter ügynökség a következőket jelenti: Egy kínai újság szerint *Csing* herceg csapataival Pekingbe érkezett, hogy az idegeneket *eleséggel ellássa és megvédje.*

Hirek Sanghaiból.

London, június 23. (S. t. t.) *Sanghaiból* érkezett futár jelenti, hogy az európai követségek ellen vívott harcban eddig *ezer rendes kínai katona és ötezer boxer elesett.* — Továbbá jelenti, hogy Pekingben az üzletek nyitva vannak és a színházakban esténként az előadásokat megtartják. Az ostromolt európaiakat *titkon a kínaiak élelmezik.*

Angol hadihajók Triesztben.

Trieszt, július 9. (Saját tud. táv.) Ma délután két óraker *tizennégy* angol hadihajó Triesztbe érkezett. A tengerészeti hatóság palotája előtt diszszázad állott, a mely üdvözölte az angol lobogót.

EGYESÜLETEK

A velencei »Népkör« közgyűlése.

A várad-velencei »Népkör« vasárnap délelőtt tartotta meg rendes évi közgyűlését, dr. Dési Géza elnökle alatt. Jelen voltak: Berger Dániel, dr. Kripka Henrik, Tóth Ferencz, dr. Barna Ármán, dr. Ullmann Béla, Horváth Géza, Horváth Ernő, Kaunat Károly, Virányi Győző, Domokos Károly, Keresztény Lajos, Farkas József, Fekete Sámuel, Zettel Gyula, Stein Vilmos, Deutsch Ede, Mátray György stb.

Elnök a közgyűlést megnyitja és rövid visszapillantást vet a kör ez évi történetére, egyszersmind jelzi, hogy az egyesület az évvel lépett fennállásának 30-ik évébe, a mit illően meg is fog ünnepelni, következett a kör főjegyzőjének jelentése, melyben különösen a körnek az év folyamán kifejtett szellemi működéséről számol be.

A könyvtárnoki és pénztárnoki jelentés előterjesztése után a tisztújításhoz fogott a közgyűlés. A tisztikar csekély változással a régi maradt.

Elnök: dr. Dési Géza, alelnökök: Horváth Géza, Domokos Károly (egyszersmind háznagy) és Farkas József; Ügyész: dr. Kripka Henrik, Főjegyző: Tóth Ferencz, könyvtárnok: Virányi Győző, pénztárnok: Keresztény Lajos, ellenőr: Schopper György, aljegyzők: Sztringó János és Horváth Ernő.

Igazságszolgáltatás.

Szabó nem mond le. A multkoriban a fővárosi lapok hozták, hogy Szabó kuriai elnök állásáról lemond. Mint nekünk a tudósítónk telegrafálja, Szabó kuriai elnök lemondásához fűzött kombinációkat a hivatalos körökben megzafolják.

A ki nem szereti a finánczot. Oláh Mihály tárkányi lakos még két évvel ezelőtt jelentést tett a hatóságnál, hogy *Szántó* Izidor, *Scherf* Gyula, *Pálcz* Viktor, *Eisniter* Dávid, *Popa* Imre, *Madarász* Géza, *Ványa* József és *Ruzha* Márton pénzügyőri alkalmazottak 1898 évi január 5-én személyes szabadságát és ház jogát súlyosan megsértették. A fentnevezett pénzügyőrök *Fuskás* Antal fel-

ügyelő vezetése alatt az említett napon este a szeszfőzdek ellenőrzése végett Tárkány községben megjelentek. A mint *Oláh* Mihály házához értek, észrevették, hogy a gazda hirtelen beosont és a lámpát eloltotta. A pénzügyőrök azt gondolták, hogy itt jövedéki kihágás lehet, bementek az udvarba és a házba akartak hatolni, azonban zártajtóra akadtak. Miután többször felszólították az ajtó kinyitására, a mit a gazda megtagadott, azt betörték. Ekkor *Oláh* Mihály fejszével támad nekik, azonban a fejszét kezéből kicsavarták és ártalmatlanná tették. Ebben az ügyben a nagyvárad kir. törvényszék *Nagy* József törvényszéki bíró elnökle alatt tegnap tartotta meg a végtárgyalást, melynek folyamán a vádat bizonyító adatok hiányában, tekintve azt, hogy a hivatalos közeg ellenállással szemben karhatalmat gyakorolhat, *Vámosy* dr. alügyész a vádat elejtette. A kir. törvényszék a további eljárást beszüntette és a vádlottakat felmentette. Az ítélet jogerős.

TANUGY.

Egy nemes czélu alapítvány.

Sipos Orbán, megyénk nagy buzgalmu kir. tanfelügyelőjének indítványára a biharmegyei tankerületi tanító-testület 1887 évi szept. 5-én tartott közgyűlése *Gönczy* Pál államtitkár jubileuma alkalmából a biharmegyei tanítói árvák nevelésére egy 8000 koronás »Gönczy alapítvány« létesítését határozta el s hálás köszönettel fogadván indítványozó *Sipos* Orbán kir. tanfelügyelőnek az alapra felajánlott 200 koronás adományát az alap létesítése s kezelésének megállapítása tárgyában *Eszenyi* Sándor elnökle alatt *Sipos* Orbán, *Rátkay* József, *Istvánffy* József, dr. *Tóth* Mihály, *Auspitz* Adolf és *Gábel* Jakabból álló bizottságot javaslatlételre kérte fel.

A kiküldött bizottság javaslata alapján a tantestület 1887 évi decz. 28-iki szakgyűlése akként határozott, hogy tekintettel arra, miszerint *Gönczy* Pál nem egy felekezet, vagy község, de édes hazánk minden iskolája és tanítója ügyében egyenlő egyszerűséggel működött az alap gyűjtésére és ideiglenes kezelésére vállalkozik, de óhajlja, hogy az alap felügyeletére a különböző jellegű iskolák tanítóiból külön bizottság alakíttassék. Egy alkalommal *Sipos* Orbán kir. tanfelügyelő felkérte, hogy biharmegye összes tanítóit a közreműködésre hívja fel. A felhívásnak meg is lett az eredménye, *Sipos* Orbán tanfelügyelő áldozatkészségén városunk és megyénk tanítói felbuzdulva filléreikkel igyekeztek az alapot előteremteni.

Adományokból befolyt idáig 1603 kor. 6 fillér, mely összeghez hozzáadva a takarékpénztár által fizetett 813 korona 94 fillért és az alapgyarapítása czéljából kellő biztosíték mellett 7%-ra kiadott magán kölcsönök után befolyt 273 kor. 46 fillért az alap összes bevétele 2690 korona 46 fillért tesz; melyből levonva kiadás czimén 60 kor. 42 fillért, az alap átlaga 1900 július 8-án 2630 korona és 4 fillér, mely összeg a nagyvárad Gazdasági bank 619 sz. betéti könyvében van elhelyezve. Az alap további gyarapítása s eddigi számadásainak átvizsgálása végett a tanítói testületek megbízottait *Sipos* Orbán kir. tanfelügyelő f. hó 8-ára értekezletre hívta össze.

Az értekezleten a biharmegyei tankerületi tanítótestület *Réz* Mihály és *Nagy* Imre, a nagyváradvidéki róm. kath. tanító testület, *Békésy* János a nagyszalontai ev. ref. egyházmegyei tantestületet *Alber* András és *Kiss* István képviselték.

Az értekezlet az összes számadások beható felülvizsgálása alapján azok helyességét konstataálta és *Istvánffy* József ideiglenes pénztárnoknak a felmentvényt megadta. Pénztárnokul *Békésy* Jánost megválasztotta s a további gyűjtés módozatainak megállapítása tárgyában *Sipos* Orbán elnökle alatt *Réz* Mihály és *Nagy* Imre bizottsági tagokat javaslatlételre kérte fel. Reméljük, vármegyénk humanusan gondolkodó tanítói megragadják az alkalmat arra nézve, hogy filléreiket lerakják azon alapra, melynek segítségével felépülend a közel

jövőbnn Nagyváradon azon internátus, melyben a szegény tanítók gyermekei otthon találhatnak.

A hittudományi kar tanulmányi rendjének megváltoztatásáról vett értesülésünkre vonatkozólag a következőket tudtuk meg: A tanulmányi rendet tényleg reformálni akarják, de annak mikéntjét még eddig hivatalosan nem hozták nyilvánosságra. A theologiai doktorátus felaprózásába a kar nem ment bele s a javaslatot sem a közoktatásügyi miniszter, hanem a püspöki kar elé fogják fölterjeszteni, a mely egyedül illetékes a döntésre. A további részletek egyelőre még hivatalos titkok képeznek.

Óvoda-ünnepély. A folyó hó 11-én azaz szerdán délelőtt fél 10 óraker kisnövendékeimmel óvodai ünnepélyt rendezek, melyre az igen tisztelt szülőket és tanügybarátokat tisztelettel meghívom. Nagyvárad, 1900. július hó 9-én. Özv. *Dyk Ferenczné*, okl. kisdiednevelőnő, Apáczá-utca 8. szám.

TAVIRATOK

Szlávy József haldoklik.

Budapest, július 9. (Saj. tud. táv.) Mint nekünk késő éjjel telegrafálják, *Szlávy* József állapota ma annyira rosszabbodott, hogy a katasztrófa bekövetkezése minden pillanatban várható.

A szerb püspöki zsinat.

Belgrád, július 9. (Saját tud. táv.) Mint nekünk telegrafálják, a szerb püspöki zsinatot elhalasztották és az egyházi hatóság csak őszkor fogja egybe-hívni.

A férj bosszuja.

Pétervár július 8. (Saj. tud. táv.) Pétervárott ma *Hechert* városi főkapitány agyonlőtte *Dohnberg* Hermann egyetemi tanárt a ki feleségével szerelmi viszonyt folytatott,

Tüntetés egy orfeum ellen.

Szeged, július 9. (Saját tud. táv.) Mint a szegedi tudósítónk késő éjjel telegrafálja, ma este Szegeden nagy tüntetés volt. A Fekete Sas helyiségében egy német zenger trupp előadást akart tartani, azonban a szegedi ifjuság még az első számnál oly óriási tüntetésben tört ki, hogy az előadás megakadt és a rendőrségnek kellett közbelépnie.

A tüntető ifjuság a rendőrség vezető emberei előtt kijelentették, hogy *csak a sortűznek enged. Majd szidták a szegedi előjáróságot, hogy Szegeden német orfeum-előadásokat megenged.* — Az egyetemi ifjak ezután a „Szózatot“ énekeltek s a közönség is velök énekelt, mire a jelen volt tisztek eltávoztak.

Öngyilkos fiatal asszony.

Sátoralja-Ujhely, július 9. (Saját tud. táv.) *Bogyay* Béla sátoralja-ujhelyi rendőrkapitány fiatal szép neje, a ki előkelő zempléni családból származik, ma az ura távollétében mellbe lőtte magát. Csak nem régekkel egybe, s nagyon boldogok voltak. Az öngyilkosság híre, melynek oka eddig ismeretlen, nagy feltűnést keltett az egész városban.

Az új hadihajók elnevezése.

Budapest, július 9. (Saját tud. táv.) Az épülendő új hadihajók egyikét »*Habsburg*«-ra, a másikat pedig »*Szigetvár*«-ra fogják keresztelni.

Katasztrófa egy hídnál.

Rimaszombat, július 9. (Saj. tud. táv.) *Nyustya* gömörmegei községnél folyó partak a nagy esőzés folytán annyira megdagadt, hogy a község végén levő hidat elsodorta. A hidon *tizennégy* ember volt, kik közül *tíz vízbe fullt*, négyet pedig sikerült megmenteni.

Százhatvan hajléktalan család.

Szentes, július 9. (Saját. tud. táv.) Szentesről telegrafálják, hogy *Károlyi* Imre gróf új gazdasági rendszere következtében *százhatvan család hajléktalanná lesz*. *Vadnay* főispán már oda utazott és *Darányi* Ignác földmívelésügyi miniszternek jelentést tett, melyben ez ügyben sürgős intézkedést kér.

Egy francia ezredes felmentése.

Páris, július 9. (Saját tudósítók táv.) A francia hadügyminiszter *Bougon* ezredest, a Vértes-ezred parancsnokát állásától felmentette. A dolognak bizonyos háttere van, mert a kamarában *Bougon* ezredes meneszteléséből kifolyólag interpellálni fogják a hadügyminisztert.

Délafrikai helyzet.

Fokváros, júl. 9. (Saját. tud. táv.) *Limmer* parancsnok fölszólította *Rustenberget* angol helyőrséget a megadásra és megkísérelte a város fölött uralkodó magaslatok elfoglalását, de súlyos veszteséggel visszaveretett. Az angol helyőrséget egy *Zierusból* jött ausztrália csapat támogatta. Mahon ezredes július 6-án és 7-én 3000 bürrel harcolt, a kik a vasutat fenyegették és visszakergette őket *Bronkerspruittól* keletre. Az angolok 33 embert veszítettek. *Steyn* és *Dewett* 3000 emberrel *Fouriesburgba* mentek.

SZERKESZTOI POSTA.

V. G. (B-Torda). Cikkének közlését a közügyek iránti érdekből kéri. Sajnálatainkra éppen a közügyek iránti érdekből egyelőre vizsgái dolgozatok közlésére nem vállalkozunk, még ha jök is; az Önét pedig a közügyek iránti érdekből már azért sem közöljük, mert alapos sejtelmek szerint valószínűleg szekundát kapott rá. Ellenben gazdasági tudósításai folytatását szívesen látjuk.

KÖZGAZDASÁG.

A vetések állása Biharon.

Bihar, július 9. Az aratás megkezdődött úgy Biharon, mint a szomszédos határokonban.

Legelső volt a rozs, most az árpa és buza van vágás alatt. Ugy a szalma, mint a kalászra való tekintettel, — alig közepes termésre van kilátásunk. — A szalma kevés lesz, mert a kereszt is kevés, egy kis holdra átlag 15—18 kereszt esik. A buza szeme apró. Az árpáról is ez áll, nemkülönben a rozsról, mely a májusi fagytól is szenvedett.

Tengeriben biztunk eddig, igen szépen fejlődött, de ma már sárgul erősen, a levél a rendkívüli hőségben fonyad. — Csak egy hamari, jótékony eső segíthetne rajta. — Sarju sem lesz, már is el van sülve, pedig anya széna sem sok termett ám.

A vetett takarmány, minő a zabos büköny nagyon silány termést adott, mert, a büköny a fagy ölte ki, a zab kicsinynek maradt.

A fagytól meghagyott szőlők szépen fejlődnek. — Krumpli nagyon kevés lesz az idén, mert azt is megvette a fagy. — Gyümölcs, szilván kívül alig lesz, — mert a gyümölcsfáknak is ártott a fagy.

Országos vásár Gyulán. A híres gyulai vásár e hó 18-ik napjából fog megtartani; és pedig július 18-án sertés, 19-én juh és kecske, 20-án szarvasmarha és gazdasági eszközök vására, 21-én lóvásár, 22-én kirakodó vásár. E napokon egy külön vonat indítatik, mely 4 órakor reggel indul Nagyváradról, Szalontára 5 órakor érkezik s Gyulára 6 órakor.

Reich Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

— A „Tiszántul” eredeti távirata. —

Értéktőzsde.

Budapest, július 9.

Oszták hitel	— — — — —	676.75
Magyar hitel	— — — — —	705.50
Allamvasut	— — — — —	654.50
Rimamurányi	— — — — —	527.—
Magyar jelzálog	— — — — —	437.—
Salgótarjáni	— — — — —	—
Wagon-kölcsön	— — — — —	—

Határidők.

Budapest, július 9.

Buza októberre	— — — — —	7.91
Buza júniusra	— — — — —	—
Új tengeri	— — — — —	5.75
Rozs okt.	— — — — —	6.90
Zab okt.	— — — — —	5.24
Káposzta, repce, aug.	— — — — —	—

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1900. július 9-én.

Magyar aranyjárdék 4%	— — — — —	96.25
Magyar koronajárdék	— — — — —	91.05
Magyar vasúti kölesön aranyban 4/100%	— — — — —	100.50
Magyar vasúti kölesön ezüstben 2/100%	— — — — —	99.60
Magyar keletvasúti államkötvény 1876-ból	— — — — —	97.50
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	— — — — —	90.50
Italmérsi jog megváltási kötvény	— — — — —	98.80
Horváth-szlavón földtehermentesítési kötvény	— — — — —	92.50
Magyar nyerevény-sorsjegy-kölcsön	— — — — —	158.50
Tiszaszabályozás szept. sorsjegyek kölesön	— — — — —	138.—
Oszták járadék papírban	— — — — —	97.—
Oszták járadék ezüstben	— — — — —	96.70
Oszták járadék aranyban	— — — — —	96.50
Oszták korona járadék	— — — — —	97.—

Oszták államsorsjegyek	— — — — —	184.50
Oszták magyar bankrészvény	— — — — —	17.25
Magyar hitelbankrészvény	— — — — —	702.50
Oszták hitelintézet részvény	— — — — —	676.50
Párisi vista	— — — — —	96.50
20 frankos arany (Napoleon'or)	— — — — —	19.27
Németbirodalmi márka	— — — — —	118.50
London vista	— — — — —	242.30
20 márkás arany	— — — — —	28.68

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Nagyvárad város jogügyi s gazdasági ügyosztályától.

Ad 7025/1900. szám.

Ajánlati felhívás.

A nagyvárad kir. itélőtábla épületében előforduló s az érdekelt szakiparosoknak az ipartestület által tudomásokra juttatott **vízvezetési munkálatokra** a f. évi július hó 12-ikén délelőtt 10 órakor árlejtést fogok tartani.

Felhívom ennél fogva mindazokat, kik ezen 3655 korona 96 fillérben előirányzott munkálatokra pályázni kívánnak, hogy ajánlataikat 5% bánatpénzzel felszerelve s egy koronás bélyeggel ellátva alulírott tanácsnokhoz folyó **július hó 12. napjának d. e. 10 órájáig** okvetlenül adják be. — Az ajánlatban kijelentendő, hogy vállalkozó az árlejtési feltételeket s a költségvetést ismeri s azok betartására magát kötelezi. — Az ajánlatok a kitüntetett átalány összegből **százalék-engedménnyel** teendők. — Ajánlattevőt ajánlata azonnal, Nagyvárad városát azonban csak az ajánlatok feletti határozat jogerőre emelkedésével kötelezi.

Nagyvárad, 1900. július hó 9-én.

Komlóssy József,

jogügyi s gazdasági tanácsnok.

Legjobb üdítő és gyógyhatású
a vegytiszta anyagokból előállított

OXIGENVIZ.

Kapható:

STERNTHAL SÁNDOR gyógyszerész,
Nagyvárad, Nagy-Piacz-tér.

— Telefon 335. —

„STEAROPTINUM“

Budapesten a katonaságnál orvosilag rendelve.

Biztosan gyógyítja s a fájdalmat rögtön csillapítja bármily sebeknél: **vágás, zuzódás égés, fagyás,** mindenféle **kelevény, a női emlők gyuladása és gyűlése, a titkos betegségek, kiütések stb.**

Egy adag ára használati utasítással együtt 2 korona.

A hatásért kezességet vállal, a mi, ha elmaradna, — a pénzt visszaszolgáltatja a „Stearoptinum“ laboratoriuma. A pénz beküldésével vagy utánvételt megrendelhető a „Stearoptinum“ laboratoriumában:

Budapest, VII. kerület, Mexikói-ut 88.